

Ob svečanih prilikah igrajo Korolijevo **Jugano**, vilo najmlajšo, ki tudi Šaričevi ne nudi prilike, da razgiblje svoj talent.

Hauptmannova **Roza Berndova** je svoje čase vzbudila mnogo zanimanja, ki je danes precej splahnelo. Dejanje samo se plazi po zemlji in psihologično za interesiranje vzbudi le konec, ki edini vsebuje dramatično silo. Vsekakor bi bila boljša kot novela, kakor pa podana v dramatični obliki. Z vnemo je igrala Roza Danilova, razvijajoč vse svoje moči. Bila ji je kos in se lahko postavi z njo. Enako sta Daneš in Železnik pogodila dobre tipe. Gaberščik bi to vlogo po svojem naturelu lahko sprejel mirne duše, a oviral ga je vedno isti furioso. Schönherjeva **Vražja ženska** pa je v dramatičnem oziru brezdvomno boljše delo. Gregorin je to pot doživiljal svojo najposrečenejšo vlogo. Je prepričal in tudi Juvanovi nudil lepo soigro. S prirojeno svežostjo je Juvanova izzvala prav dramatične efekte in z dobrimi prehodi razvijala svoj značaj. Kralj se to pot ni posebno odlikoval, slabši momenti njegove igre so bila baš najkočljivejša mesta. Bratov Mrštikov **Maryša**, zajeta iz češkega kmečkega življenja, je dobro zasnovana ljudska igra v najboljšem pomenu besede. Dejanje teče gladko, enostavno, a spretno dramtizirano. Hvaležno vlogo Lizala je Šest preslabo karakteriziral. Dočim ima primerne kretnje, mu marsikaj skvari organ. Primerno vlogo je imel to pot Gaberščik in je bil mnogo boljši, kakor doslej. Tudi Rogozova ni bila slaba. Drenovčevi ljubimci pridobivajo.

Prekrasne Sabinke L. Andrejeva so ostra satira na ljudi zakonov, paragrafov. Sveža sila «starih» Rimljanov dominira nad plesnobo pisanih postav. Drama vidno narašča z drugim dejanjem, ki smeši s svojo jedko zbadljivostjo civilizacijo in napredek človeštva: dva koraka stori naprej, a takoj enega nazaj. Mož, kateremu je dala oblast v roke to zaspano ljudstvo Sabinecev, ni nič manj smešen od njih samih in fino ozadje tvorijo sivolasi profesorji, ki slede vsakemu utripu življenja le po večnih in trajnih zakonih... Peček je vodil zadnji dve dejanji z znano virtuoznostjo, ki jo pokaže vselej v enakih stiliziranih osebah. Jasnega napredka pa ne more nihče odrekati Rakarjevi. Manj sreče je imel letos Danilo. Nušičev **Svet** mu ni nudil razmaha, dasiravno se je pošteno potrudil. Še težja je bila uprizoritev Kvapilove **Pampeliške**. Presajanje tako specifično nacionalne in edino le češkemu duhu odgovarjajoče otroške igre je drzen poizkus. Že nerazumevanje besednega pomena, da je namreč pampeliška regrat, je nevarno; poleg tega je jasno predstavljanje nečesa mogoče le tedaj, če je pojmljivo vsem brez komentarja. Vkljub vsemu prizadevanju Vera Danilova ni ogrela. Enako ni našel Drenovčev Honza tistega odziva, s katerim pozdravlja češki gledalec svojega Honzo. Prepričan sem, da je delikatna, lirčna pesnitev na domačih tleh žela veličastne uspehe in bi jih najbrž tudi brez Vojana. Toda neuspeh pri nas nikakor ni Danilova krivda.

Juš Kozak.

Čehi in Slovenci. V feljtonu «Ostravskega Dennika» je pričel izhajati dne 6. oktobra 1921 dr. Iva Šorlija «Človek in pol» v prevodu prof. Evgena Stoklase. Prevodu je prevajalec napisal strokovno informativen uvod.

V proslavo sedemdesetletnice rojstva Alojza Jiraska je bil izdan v redakciji vseučiliškega docenta dr. Miroslava Hyska zbornik študij in spominov, tičočih se jubilentovega življenja in njegovega življenskega dela. Med drugim srečavamo tu članek univ. prof. Jana Máchala, v katerem primerja Jurčičevega «Tugomerja» in Jiraskovega «Gěrona». Najprej pripoveduje avtor, kako se je Jurčič bolj oddaljil od zgodovinskega sporočila nego Jirásek in kako zategadelj njegovi tipi niso vzrastli naravnost iz zgodovinskih tal, marveč jih je ustvaril po določenih tipih, zlasti shakespeareških. Nadalje naglašča različna stališča obeh dramatikov,

v kolikor se kažeta z ozirom na minule dogodke in sedanost, na sodobno razmerje Slovanov do Nemcev. Jurčičevega «Tugomerja» nazivlje tragedijo zaupljivosti, smisel drame Jiraskove pa je, pokazati, kam vodi nesložnost in needinost Slovanov.

V drugem članku govori Dragutin Prohaska o pomenu Jiraskovem za Jugoslovane, zlasti za Hrvate, poudarja, da se je med Hrvati najprej poizkusil s pravim zgodovinskim romanom Avgust Šenoa, prišedši s praške šole, za njim pa Vjenceslav Novak, po rodu deloma Čeh. Na koncu obžaluje, da se Jugoslovani doslej ne morejo поблиže seznaniti z Jiraskovim delom iz prevodov ter pravi, da je temu vzrok dosedanja šolska vzgoja naroda, ki je potrebna temeljite reforme.

Seznam teh prevodov najde čitatelj na koncu zbornika v «Bibliografiji Jiraskovih del» od Františka Páte, kjer je omenjenih sedem prevodov srbohrvatskih in štirje slovenski: Gardist (Benkovič), V tujih službah (Příbyl), Psohlavci (najprej l. 1888., drugič v «Slovanu» l. 1906./7) in Filozofska historija (Zalár). Da ta seznam ni popoln, priča okolnost, da ne navaja «Seljanke» (Vojnarka), o katere ljubljanski premieri je pisal «Ljub. zvon» l. 1897., str. 62. Istotako moramo obžalovati, da se Páta v poslednjem oddelku svoje «Bibliografije» omejuje zgolj na češke stvari, tako da med «Literaturo o Jirasku» ne omenja niti enega slovenskega glasu.

Jubilej dr. Ivana Tavčarja je žal malone vsa češka žurnalistika prešla molče. Med častne izjeme spada «Venkov», praški osrednji list republikanske stranke češkoslovaške dežele, ki je 13. oktobra prinesel jubilejni članek izpod peresa Julija Hilberta, ki živi že preko 30 let med Slovenci in dobro pozna razmere.

Nove knjige.

Uredništvo je prejelo v oceno sledeče knjige (z zvezdico * označene so natisnjene v cirilici):

Ambrožič, Matija. Materinska pomoč zdravemu in bolnemu dojenčku. Z 21 slikami. Ljubljana. Knjižnica zdravstvenega odseka za Slovenijo. 1921. 100 str.

Bleiweis-Trsteniški, Demeter. O zdravstvenih nalogah socialnega zavarovanja. Ljubljana. Bolniška blagajna za Slovenijo. 1921. 26 str.

* **Bojić, Milutin.** Soneti. Beograd. S. B. Cvijanović. 1922. 32 sonetov.

* **Fínk, Fr.** Posebno ukoslovje pouka v elementarnem razredu osnovnih šol. Slov. Šolska Matica. 1921. 76 str.

Futurisme, le. Revue synthétique bimensuelle, dirigée par F. T. Marinetti. Milan. 11. Janvier 1922. N. 1.

Gangl, E. Sfinga. Drama v štirih delih. Ljubljana. Učiteljska tiskarna. 1922. 130 str.

* **Heine, H.** Florentinske noči. Preveo Nikola Polovina. Beograd-Sarajevo. J. Gj. Gjurgjević. 1921. 110 str. Cena po broju Din 1-50. (Mala Biblioteka, 176 do 179.)

* **Ivić, Aleksa.** O srpskom i hrvatskom imenu. Beograd. S. B. Cvijanović. 1922. 50 str. Cena 2 Din.

* **Janković, Milica.** Ispovedi. Drugo izdanje. Beograd-Sarajevo. J. Gj. Gjurgjević. 1922. 231 str.

Kogoj, Marij. Zbóri: Barčica. — Requiem. Ljubljana. Umetniška založba «Treh labodov». 1922. — Vsak zbor po 12 K.